

PREDICĂ LA DUMINICA A XII-A DUPĂ RUSALII. FRUMUȘETEĂ MORALĂ A TÂNĂRULUI ȘI PERICOLELE CARE O PÂNDESC

Preot dr. Ionel Popescu

SERMON ON THE 12TH SUNDAY AFTER PENTECOST. THE MORAL BEAUTY OF THE YOUNG AND THE DANGERS LYING BENEATH

Abstract; The gospel shaped to be read today at the Holy Liturgy could be called the gospel of the young. The young studying in schools and universities, the young attending postgraduate Ph.D. and research courses, the young heavily working in companies and institutions, those trying to decipher the secrets of Theology by taking part in seminars as well as in university courses, the young in search of a better life, the young struggling through hardships, suffering and necessities, saddened and grieved, the young who are unable to find answers to their spiritual and existential questions and unrests who fail to understand the purpose of their lives.

Keywords: young, beauty, moral, life

„Și iată, venind un tânăr la El, I-a zis: Bunule Învățător, ce bine să fac pentru a moșteni viața veșnică?” (Matei 19, 16)

Iubiți credincioși,

Evanghelia rânduită pentru a fi citită astăzi la sfânta Liturghie ar putea fi numită evanghelia tinerilor. A tinerilor care studiază în școli și în facultăți, a tinerilor care urmează cursuri post-universitare de doctorat și de cercetare, a tinerilor care muncesc din greu în firme și în instituții, a celor care încearcă să pătrundă în tainele Teologiei, atât în seminarii, cât și în facultăți, a tinerilor aflați în căutarea unei vieți mai bune, a tinerilor care se zbat în necazuri, în suferințe și în lipsuri, întristați și necăjiți, a tinerilor care nu găsesc răspuns la întrebările și la frământările lor sufletești, existențiale și care nu-și înțeleg sensul vieții.

Tânărul care a venit în fața Domnului Hristos, acum două mii de ani, avea o stare materială foarte bună, era frumos la chip și sănătos, dar nu se simțea împăcat cu sine și fericit. Bogăția, plăcerile și viața fără griji nu-l mulțumeau. În sufletul său se dădea o luptă aprigă. Pe de o parte dorea să-și sporească averea, să-și intensifice plăcerile, iar pe de altă parte conștiința îl mustra pentru pierderea curăției trupești, pentru neascultarea de părinți, pentru lăcomia după bani și pentru uitarea de Dumnezeu și de cele sfinte, așa cum este cazul multor tineri ai vremurilor noastre.

Iată de ce socotim potrivit ca, pornind de la acest minunat text evanghelic, să încercăm a vorbi astăzi despre frumusețea morală a tânărului și despre primejdiile care o pândesc.

Cinstiți creștini și creștine,

Ne mai despart puține zile de începutul anului bisericesc (1 septembrie) și de momentul în care se deschid din nou porțile școlilor pentru copiii și tinerii dornici de studiu, de aprofundarea cunoștințelor primite în anii anteriori, de creșterea în pregătirea intelectuală și morală. Marea majoritate a celor care trec pragul școlilor sunt fii și fiice ai Bisericii, născuți, botezați și educați în familia creștine. De aceea, ne punem întrebarea: în ce cadru spiritual se vor dezvolta copiii și tinerii României, ce legi morale stau la baza formării lor spirituale, ce le oferă școala și societatea în care trăim, pentru a crește în înțelepciune și în virtute, valorificându-și, pe deplin, talanții/darurile primite de la Dumnezeu? Unde sau la cine vor afla tinerii zilelor noastre, unii mai bogați decât tânărul despre care scrie evanghelistul Matei, răspunsul căutat și așteptat la frământările lor sufletești, la multele întrebări care le stăruie în minte și cum vor putea evita tentațiile, nonvalorile și kitsch-ul, imoralitatea, violența, superficialitatea, ușurătatea promovate cu nonșalanță prin intermediul internetului și a mediei scrise și vorbite.

Evanghelia sfântă a duminicii de astăzi ne pune în față un astfel de tânăr, aflat în situația de a opta și a alege calea cea dreaptă, calea spre frumusețea morală, spre desăvârșire. Iată o aspirație nobilă, cu adevărat superioară. Dorinței sale de îmbunătățire launtrică, de urcare pe scara virtuților îi răspunde chiar Dumnezeu.

Impresionantul dialog dintre tânărul bogat, doritor de frumusețe morală, de viață curată, de perfecțiune, de viața veșnică și Iisus ridică o problemă care ne interesează și ne privește pe fiecare dintre noi în gradul cel mai înalt. Astfel, la întrebarea esențială: „Ce să fac pentru a moșteni viața veșnică?”, tânărul primește de la Hristos Domnul un răspuns care îl descumpănește puțin: „De vrei să intri în viață, păzește poruncile”. „Care?”, întreabă tânărul la rândul său. Iisus îi reamintește câteva din cele zece porunci date de Dumnezeu lui

Moise pe Muntele Sinai, porunci care cuprind „cuvintele vieții”¹, principiile morale călăuzitoare pentru viața noastră, cu valoare absolută și veșnică. „Căci omul care le primește, va trăi prin ele”, spune cartea Leviticului² și va gusta fericirea mult dorită. Ele sunt valabile oricând, mesajul lor nu este anacronic, pentru că nu sunt formulate de oameni, ci de Dumnezeu. Cunoașterea și mai ales împlinirea poruncilor în viața de toate zilele atât de către cei vârstnici, cât și de cei tineri, asigură calea spre viața fericită.

Oare câți dintre noi mai știm aceste porunci? Sau câți ne mai raportăm în viața noastră la cuprinsul lor?

Decalogul este format din porunci dumnezeiești obligatorii pentru toată perioada Vechiului Testament. Primele patru porunci se referă la legătura noastră cu Dumnezeu, iar celelalte șase călăuzesc viața noastră în raport cu semenii.

Pe toate acestea, Mântuitorul Iisus Hristos le rezumă în porunca iubirii de Dumnezeu și de oameni: „Să iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău și cu tot sufletul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși. În acestea stă toată legea și proorocii”³.

Tânărul din Evanghelie răspunde lui Iisus că toate acestea le-a păzit din pruncie, dar simte că, pentru a fi desăvârșit, îi mai lipsește ceva. Acestei frământări din sufletul tânărului, cunoscător și împlinitor al poruncilor Legii vechi, Iisus îi răspunde cu o privire încărcată de dragoste părintească⁴. Dar când tânărul aude de la Învățătorul cuvintele care l-ar fi dus la desăvârșire – despărțirea de averea sa pentru a o împărți săracilor și a-L urma -, cerința i s-a părut prea grea, așa că „a plecat întristat, că avea multe bogății”, spune Evanghelia.

Dreptmăritori creștini,

Tinerețea este vârsta visurilor întraripate și a ideilor generoase. La această frumoasă vârstă, tinerii aspiră – asemeni tânărului din Evanghelie – spre perfecțiune, spre desăvârșire, însă nu toți au șansa de a întâlni pe cineva care să răspundă prompt și convingător la zbulciumul lor sufletesc și să le arate calea care duce la frumusețea cea negrăită a acestui ideal spiritual. Calea care urcă spre perfecțiune presupune multe elanuri nobile, multă voință, dar și multe renunțări la plăcerile egoiste ale vieții.

Unui tânăr preocupat de probleme spirituale și existențiale îi șade bine să întrebe pe alții, cu mai multă experiență decât el – părinți, dascăli, duhovnici, oameni de suflet – al căror sfat și a căror îndrumare îl pot ajuta să guste din bunătățile unei vieți împlinite și fericite.

Cât de cuviincios și înțelept este tânărul care își întreabă părinții – trupești ori sufletești – cum trebuie să se poarte și ce trebuie să facă pentru a fi

¹ *Faptele Apostolilor* 7, 38.

² 18, 5.

³ *Matei* 22, 37-39.

⁴ *Marcu* 10, 21.

bineplăcut lui Dumnezeu și semenilor. „Nu disprețui vorba celor bătrâni, că și ei au învățat de la părinții lor. Că de la ei vei învăța înțelepciunea și îndemnarea de a da răspuns bun la nevoie”, spune Cartea Sfântă⁵.

Cât de curat sufletește este tânărul care vine la Iisus, căutând răspuns – prin părintele duhovnic – în scaunul mărturisirii – asupra problemelor sale sufletești, căutând adevărurile călăuzitoare și sfinte în Scripturi și în înțelepciunea cărților. Sfântul Cuvios Antonie cel Mare, „părintele monahilor”, cum pe bună dreptate a fost numit (+356), sfătuia pe monahii și pe credincioșii care-i cereau sfat duhovnicesc să nu pregete a întreba pe părinți, atunci când nu află răspuns la problemele care îi frământă: „Cine vrea să se mântuiască - spunea acest Sfânt Părinte -, cu întrebarea să călătorească!”

Un astfel de tânăr este îndrăgit de Domnul Hristos și de semeni, pentru că el are permanent în suflet, „frica de Dumnezeu, care este începutul înțelepciunii”⁶. Tânărul hotărât să pășească pe calea desăvârșirii morale este pândit, însă, de multe primejdii, de ispite și de încercări. Pe tânărul din Evanghelie l-a împiedicat, de pildă, bogăția. Pe tinerii din zilele noastre ce-i împiedică să pornească pe cărarea Împărăției? Răspunsul foarte scurt ar fi că, pentru cei mai mulți, uitarea de Dumnezeu și de poruncile Sale.

Portretul moral al tânărului cu frică de Dumnezeu, crescut din pruncie în spiritul receptării și al respectării legilor morale, este unul plăcut și luminos, sincer și optimist, entuziast și deschis, iar chipul unui tânăr lipsit de cei „șapte ani de acasă”, când se pune temelia vieții morale și a credinței în Dumnezeu, este întunecat și încrâncenat, neliniștit și întristat, nemulțumit și necomunicativ, mereu în căutare de noi și noi facilități de a-și trăi viața numai în plăceri, până când ajunge cu totul în „țara îndepărtată” a păcatului, unde începe a se hrăni cu „roșcovele” amare ale muștrării de conștiință și cu lacrimile curate ale căinței, după o viață risipită.

Pentru a nu se ajunge într-o asemenea stare de decădere morală, Sfânta Scriptură învață mereu pe tânăr: „Păzește, fiule, povața tatălui tău și nu lepăda îndemnul maicii tale”⁷. „Cu fapta și cu cuvântul cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să-ți vină binecuvântare de la ei. Că binecuvântarea tatălui întărește casele fiilor, iar blestemul mamei le dărâmă până la temelie”⁸.

Iubiți fii duhovnicești,

Modelul perfect și veșnic de puritate morală pentru tinerii „din toate timpurile și din toate locurile” a fost, este și rămâne în veac, Mântuitorul Iisus Hristos. Din fragedă copilărie și până la vârsta deplinei maturități, „Fiul Mariei” S-a rugat și a lucrat, L-a preamărit pe Tatăl ceresc în modesta sinagogă din

⁵ *Isus Sirah* 8, 9.

⁶ *Psalmul 110, 10; Pilde 1, 7.*

⁷ *Pilde 6, 20.*

⁸ *Isus Sirah* 3, 8-9.

Nazaret, a ascultat, a învățat și a împlinit poruncile Legii vechi, pe care nu a venit să o strice, ci să o împlinească, să o perfecționeze, să o desăvârșească.

Sfântul Evanghelist Luca descrie, în cuvinte puține, dar foarte impresiionante, copilăria pilduitoare a Fiului lui Dumnezeu: „Iar Copilul creștea și se întărea cu duhul, umplându-se de înțelepciune și harul lui Dumnezeu era asupra Lui. Și părinții Lui, în fiecare an, se duceau la sărbătoarea Paștilor, la Ierusalim [...] și le era supus [...]. Și Iisus sporea cu înțelepciunea și cu harul la Dumnezeu și la oameni”⁹. Iată mijloacele spirituale pe care le pune Biserica la îndemâna tinerilor, pentru a urca pe scara desăvârșirii morale. Fortificarea lăuntrică prin rugăciune și viață curată, adică „întărirea cu duhul”, dobândirea a cât mai multor cunoștințe folositoare sufletului, care aduc spor de înțelepciune și, în urma efortului moral și intelectual, învrednicirea de primirea celui mai important dar, harul lui Dumnezeu, fără de care mântuirea noastră este imposibilă.

Viața frumoasă și fără de păcat a Domnului nostru Iisus Hristos, iubirea Sa nemărginită revărsată și peste cei dreπți și peste cei păcătoși, și nemăsurata Sa milostivire pentru toți cei aflați în nevoie, în necazuri și în suferințe, pentru tot sufletul care are nevoie de mila și de ajutorul lui Dumnezeu, s-au transformat într-un izvor de „apă vie”, din care s-au adăpat și se vor adăpa toate generațiile de credincioși, tineri și vârstnici deopotrivă.

Din acest „izvor de apă curgătoare spre viața veșnică”¹⁰ au băut „apa vieții” tânărul Ioan, apostol și evanghelist, femeia din Sihar și consătenii ei, tânărul Ioan Marcu, devenit autor de Evanghelie, tot din acest izvor nesecat a gustat tânărul și zelosul persecutor al creștinilor, Saul sin Tars, devenit, la rândul său, „Apostolul Neamurilor” (al păgânilor) și Sfântul Arhidiacon Ștefan. Aici și-au stâmpărat, apoi, setea de Dumnezeu miile de generații ale credincioșilor născuți „din apă și din Duh” la o nouă viață, pe bună dreptate numită „viața în Hristos”.

Asemeni unei câmpii mănoase, udată la timp de ploia binefăcătoare trimisă de Dumnezeu, tot așa a înflorit și a rodit Biserica, de-a lungul a două milenii, prin gustarea, „cu frică și cu cutremur” din izvorul cel nesecat al Evangheliei Domnului nostru Iisus Hristos. Generații întregi de tineri au preluat întrebarea tânărului amintit în Evanghelia acestei duminici: „Învățătorule bun, ce să fac pentru a moșteni viața veșnică?” și nu au încetat a întreba, a învăța și a căuta răspunsul care să le aducă pace și binecuvântare, mulțumire sufletească și bucuria aflării Adevărului. Este potrivit, ziditor și atât de plăcut să ne aducem aminte de frumusețea morală a tinerilor Vasile cel Mare și Grigorie de Nazianz, Grigorie de Nisa și Ioan Gură de Aur, iubitori de arte, de știință și de înțelepciune, care ar fi putut ajunge luceferi ai păgânătății necreștine, dar care, după ce au gustat din izvorul nesecat al Evangheliei, nu au mai mers decât pe calea Bisericii și a școlii, devenind „mari dascăli ai lumii și ierarhi”, autori ai unor lucrări de

⁹ Luca 2, 40-41 și 51-52.

¹⁰ Ioan 4, 14.

inestimabilă valoare pentru tezaurul teologic al Ortodoxiei și ctitori ai unor așezăminte filantropice, bisericești și culturale fără egal, în toată lumea.

Sfinții Mari Mucenici Gheorghe, purtătorul de biruință și Dimitrie, izvorătorul de mir, Sfântul Mare Mucenic și Tămăduitor Pantelimon, sfânta Filofteia și cuvioasa Paraschiva, sfinții martiri Constantin, Ștefan, Radu și Matei din neamul Brâncovenilor și mulți alții, au fost tineri care puteau să-și trăiască viața în desăfătări, în lux și huzur, fără grija zilei de mâine, bucurându-vă de măririi lumești, de putere și de avuții fără număr, însă cu toții l-au ales pe Hristos, au ales Biserica, au luptat pentru viața cea adevărată, s-au lepădat de toate tentațiile lumești, au pășit cu mult curaj pe drumul greu al jertfei și a fost răsplățiți de Dumnezeu cu bucurie, cu nădejde, cu dragoste și cu nevestejita cunună a vieții veșnice.

Aceasta este calea pe care ne conduce Biserica de două milenii și ne învață, prin sfinții, martirii, mărturisitorii, ierarhii și cuvioșii săi, să gustăm din potirul desăvârșirii, la care ne cheamă Domnul nostru Iisus Hristos: „Fiți, dar, desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel din ceruri desăvârșit este”¹¹.

Tânărul din Evanghelia acestei sfinte duminici s-a învrednicit de cea mai frumoasă cinste și de cea mai înaltă chemare din partea Domnului nostru Iisus Hristos, chemarea la apostolat. Când au primit această chemare, Simon-Petru și Andrei, Iacob și Ioan au lăsat îndată familia și îndeletnicirea de pescari pe lacul Ghenizaret, urmându-L pe Mântuitorul până la martiriu. Tânărul care respectase poruncile Decalogului nu a avut puterea de a renunța la averea sa considerabilă, la plăcerile vieții și la traiul ușor, asemeni celor patru apostoli amintiți mai sus, s-a întristat pentru că i s-a cerut un astfel de sacrificiu și i-a întors spatele lui Iisus. Atașamentul său față de valorile materiale a fost mai presus decât dragostea și dăruirea față de nemuritoarele valori spirituale, de frumoasa misiune de apostol și de dragostea față de Dumnezeu.

Asemeni tânărului din Evanghelia, sunt mulți tineri astăzi interesați doar de carieră, de sporirea bunurilor materiale, de petreceri costisitoare în baruri, în restaurante și în cluburi, după cum sunt alți tineri dominați de patimi grele, precum: consumul de droguri, de etnobotanice și de alcool, tineri căzuți în păcatul traficului de carne vie, tineri dependenți de jocurile de noroc și de calculator, tineri care au părăsit școala și familia, rătăcind prin locuri obscure, debusolați și dezorientați, ai căror părinți îndurerați și înlăcrimați nu încetează rugăciunea pentru întoarcerea „fiicelor și a fiilor risipitori” acasă, la familie, la Biserică și la viața cea adevărată, în centrul căreia se află credința în Dumnezeu și practicarea virtuților creștine.

*

În cadrul unei întâlniri cu tinerii, la mănăstirea Văratec, profesoara Zoe Dumitrescu-Bușulenga, călugărită cu numele de maica Benedicta, a fost întrebată: „Cum să rezistăm, doamna Bușulenga? Cum să nu cădem în ispite?” Le-am spus:

¹¹ Matei 5, 48.

„Copii, faceți-vă o platoșă! Eu nu pot să vă spun mare lucru, pentru că fiecare om are destinul lui și are un raport al lui interior cu propriul lui destin. Constituiți-vă o platoșă a voastră și aceasta să fie o platoșă a seninătății, a dragostei pentru toată creația, pentru tot ceea ce se află sub soare. Să vă fie gândul pe Verticală. *De multe ori am spus să nu uitați că există Verticală. Pentru că dacă uităm Verticala, că există Dumnezeu, suntem terminați și sub raport spiritual, dar și omenesc propriu-zis. În această platoșă, rugăciunea să vă fie foarte bine fixată, pentru că e nevoie de ea în momentele grele. E nevoie de chemarea noastră. Fiecare dintre noi, când ne întâlnim cu greutatea, cu un obstacol, cu o neplăcere, cu o nenorocire, spunem: «Ajută-mi, Doamne! Dă, Doamne!» [...] Eu socotesc că dacă tot timpul am zice: «Doamne, să dăruim semenilor noștri un gând de dragoste, pace, bucurie și de lumină», dacă tot timpul am gândi așa, în momentele noastre libere, am crea o adevărată noosferă spirituală»¹².*

*

Biserica atrage luarea aminte, de două milenii, asupra relelor care afectează frumusețea morală a tinerilor și adresează părinților chemarea de a-și crește copiii în frică față de Dumnezeu, că aceasta „este începutul înțelepciunii”¹³, în respectul față de familie, de semeni, în dragoste față de valorile credinței, de țară și de neam. Sfatul Sfântului Apostol Pavel, adresat tânărului episcop Timotei din cetatea Efesului: „Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale, ci fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința și curăția”¹⁴, este mai mult decât actual, iar îndemnul său „la citit și la învățatură” rămâne valabil pentru tinerii din toate timpurile și din toate locurile.

În fața prăpastiei morale care amenință să înghită sufletul multor semeni, tineri și vârstnici deopotrivă, nu există decât o singură cale de salvare: întoarcerea la Dumnezeu, Care ne cheamă la El prin cuvintele Evangheliei: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi”¹⁵. Amin.

¹² Maica Benedicta (Acad. Zoe Dumitrescu Bușulenga), *Caietul de la Văratec. Convorbiri și cuvinte de folos*, Ed. Lumea credinței, București, 2007, p. 132-133.

¹³ *Pilde 1, 7.*

¹⁴ *1 Timotei 4, 12.*

¹⁵ *Matei 11, 28.*